

Girona, 25 anys d'Ajuntament democràtic (1979-2004). Girona: Ajuntament de Girona, 2004. 64 p.

Imatge i vida. De les vistes òptiques al cinema: La configuració de l'imaginari turístic. Girona: Museu del Cinema/Ajuntament de Girona, 2004. 263 p.

JUHER, David. L'art de la comunicació secreta. El llenguatge de la criptografia. Barcelona: Llibres de l'Índex, 2004. 122 p.

Ors, Eugeni d'. [edició, presentació i notes de Xavier Pla]. La ben plantada. Barcelona: Quaderns Crema, 2004. 144 p.

PAGÈS CASSÚ, David. Batecs d'un poble. Olot: Edicions El Bassegoda, 2004. 175 p.

PLA, Josep. Primera volada: tres ciutats. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, Revistes i Col·leccionables, 2004. 690 p.

POL, Marta [et al.]. Creativitat. L'explosió dels límits. Girona: Universitat de Girona/Ajuntament, 2004. 95 p.

Porta oberta al Dreamtime. Art aborigen contemporani d' Austràlia, 1971-2003. Girona: Caixa de Girona, 2004. 182 p.

RAMON I VIDAL, Jaume de. El regiment pirinenc núm. 1 de Catalunya. Rafael Dalmau Editor, 2004. 293 p.

SALA PUIG, Xevi. A l'altre barri. Vint-i-cinc anys de la Font de la Pólavora, suburbi de Girona. Girona: CCG, 2004. 207 p.

SAPENA I AZNAR, Carles. Els ermitans. Girona: Diputació de Girona, 2004. 96 p.

SERRADELL, Àngel. Memòries de lluita, i alguna cosa més. Girona: CCG Edicions, 2004. 210 p.

SEVILLA, Rafael. Collsacabra. Editorial Pòntic, 2004. 127 p.

TOLEDANO GONZALEZ, Lluís Ferran. La muntanya insurgent. La tercera guerra carlina a Catalunya (1872-1875). Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 2004. 545 p.

VICTOR, Sandrine. La construcció i els seus oficis a la Girona del segle XV. Girona: Ajuntament, 2004. 409 p.

ritzant un bon estat ecològic i fent-lo compatible amb el desenvolupament d'activitats econòmiques socials i culturals de manera sostenible i coordinada.

Si l'Atles ajuda en un futur no gaire llarg a assolir un bon estat ecològic de la conca del Ter, a aconseguir una ordenació global i coordinada del territori, especialment de l'àmbit fluvial, a conservar i protegir el ric patrimoni cultural i també a desenvolupar de forma sostenible les potencialitats que ofereix aquest territori, podríem dir que haurà aconseguit amb escreix el seu objectiu. Que així sia.

Ramon Sitjà i Domènech

Referents per a un nou turisme industrial

FRAGUELL SANSBELLO, ROSA M.; LLUSSÀ TORRA, Rafel; RIBAS PALOM, Anna (ed.).

Nous usos per a antics espais industrials.

Diversitas, 43. Servei de Publicacions de la Universitat de Girona. Girona, 2003. 297 pàgines.

Aquesta publicació neix de la voluntat de recollir les aportacions de nombrosos experts en l'anàlisi i la diagnòstic del futur dels espais industrials en desús, tant des del punt de vista històric, geogràfic o arquitectònic. Les aportacions es van reunir arran de dues jornades de treball realitzades a Manlleu,

Nous usos per a antics espais industrials

Rosa M. Fraguell Sansbello, Rafel Llussà Torra i Anna Ribas Palom (eds.)

Ter

Universitat de Girona
Centre de Recerca i Innovació Territorial

la primera el 2000 sobre «La rehabilitació de colònies industrial a Europa», i la segona el 2003, que va tractar «Les potencialitats turístiques dels antics espais industrials». El resultat és un recull d'experiències i propostes que esdevé, de ben segur, un referent nacional i internacional en aquesta temàtica.

El llibre s'estructura en una presentació dels tres editors i en tres grans blocs temàtics que intenten ordenar els nombrosos (quinze) capítols. Un repte dels editors ha estat segurament escollir un fil conductor per donar lògica a l'heterogeneïtat dels articles. Una opció hagués pogut ser el d'unir geogràficament les aportacions (colònies del Ter, Llobregat, casos internacionals), però s'han estimat més, amb bon criteri, ordenar-les a partir de tres temes: antecedents de la formació del patrimoni industrial a Catalunya —especialment al riu Ter mitjà—, utilització turística de les colònies industrials

estrangeres —els casos d'Escòcia i Suècia— i del Llobregat, i experiències de reutilització i rehabilitació d'espais industrials per a activitats socials i culturals.

En el primer bloc es troben els articles de Gràcia Dorel-Ferré, Pere Colomer, Emili Bayón i Andreu Bover. Un fet interessant, a part dels continguts, és la curiosa amalgama de models d'historiografia diferents que suposen: de tipus marcadament econòmic i social el primer, de relació de fets i anècdotes el segon, i de caràcter més geogràfic i territorial el tercer. El darrer capítol del bloc és divers i se centra en l'intent d'analitzar quantitativament i diagnosticar el patrimoni industrial del Ter. En aquest primer bloc es troben a faltar algunes imatges i mapes de referència, que haguessin pogut ser comuns per als diferents articles.

En el segon bloc es mostren múltiples exemples internacionals d'aprofitament d'espais industrials per a ús turístic, com New Lanark a Escòcia (Mark Watson), Bergsala a Suècia (Ewa Berghal), o les colònies del Llobregat a Catalunya (Pere Vall, Joan Carles Llordés). També s'hi troba un article molt interessant de José A. Donaire sobre la utilització dels espais turístics en l'era postindustrial.

Finalment, el bloc tercer tracta d'exemples de rehabilitació d'espais industrials més enllà de les colònies industrials, com la colònia

minera de Sant Corneli (Berguedà), el Museu de la Torneria de Fusta i Banya de la Vall de Ges (Osona), Factoria Cultural Coma Cros de Salt, o el Museu Industrial del Ter (Manlleu). Representen uns bons exemples finals per completar una publicació densa però molt útil per endegar actuacions en el territori.

Jaume Feliu i Torrent

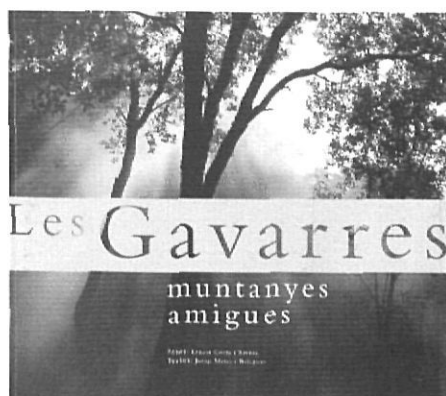
Postals compromeses amb les Gavarres

MATAS, Josep

Les Gavarres, muntanyes amigues.

Fotografies d'Ernest Costa.
March Editor.
Barcelona, 2004.
132 pàgines.

Sovint, quan parlem de postals, pensem en estampes que ens arriben de països llunyans amb frases tòpiques al revers i unes imatges a l'anvers que no sempre reflecteixen l'indret des d'on vénen. En cap moment no he volgut donar aquest sentit a la paraula *postal* que encapçala l'article. De fet penso que aquestes «postals de les Gavarres» que ens han enviat en forma de llibre Pep Matas i Ernest Costa són al costat contrari de la imatge que no ensenya res i del text que no parla: són les postals que a tots ens

agradaria rebre. I és que ens trobem davant d'un llibre fet per dues persones que, cada una a la seva manera, han viscut les Gavarres i són capaços d'explicar aquestes vivències. D'una banda, Pep Matas, que des de jove s'ha compromès amb aquest espai, l'ha trepitjat fins als últims racons i el coneix més que ningú. De l'altra, Ernest Costa, que ha acceptat l'encàrrec de fotografiar-les i ha pres el compromís de viure-les perquè les imatges no ens enganyin.

I, efectivament, el text diu, i molt, sobre el massís de les Gavarres. Tot i que l'objectiu que Pep Matas planteja a la introducció és fer una passejada per conèixer millor el territori i descobrir-ne el patrimoni, el llibre va un xic més enllà. Aprofitant les teories que hi ha per explicar l'origen del nom, l'autor del text comença interpretant en clau enigmística el topònim *Gavarres* i això li serveix d'excusa per acompanyar-nos en el primer passeig: *Grans, Amables, Verdes, Ami-*

gues, Rieres, Rocs, Enigmàtiques i Solitàries són els vocables a partir dels quals desxifra el codi introductori d'aquests humils paisatges. «L'antitesi de les postals», segons diu. Tot seguit, entrem en un segon recorregut, que repassa diversos aspectes històrics i socials del massís, precisament tots aquells aspectes imprescindibles per comprendre el territori: fem camí al costat de bosquetans, per forns de calç i mines; trobem els traginets, la gent dels masos i els peladors de suro; ens aturem a les cases, a les barraques de les places carboneres, a les rajoleries, a les esglésies o a les fonts; descobrim les construccions megalítiques, les plantes monumentals, els pobles que un dia van ser; i, per acabar, visitem una colla d'indrets d'interès ben especial. Després d'aquest recorregut, en una reflexió final, Pep Matas reclama per al territori un nou paper que ha de servir per donar qualitat a les comarques que l'envolten i que passa indefugiblement per ser parc natural.

I, si el text diu molt, les imatges li van de bracet: reflecteixen tots els colors d'allò que són avui, per sort o per desgràcia, aquestes muntanyes. Ocre de declivi a l'absis romànic de Sant Miquel de Cruilles; blauet

d'oblit a les parets escrostonades del moli d'en Ribes; verd vegetal que engoleix el pou de glaç de la font d'en Salomó o el devastat mas Anguila de Fitor. Taronja humit en el ventre d'una panna acabada de pelar; granat sofert, a la nova pela que empeny per créixer; gris fosc a l'esquena d'una peça *enfundada*. Marró tèrbol a les aigües del Daró després dels ruixats tardorals; groc mineral de líquens arrapats a un llècol descarnat; roig apagat a les peces d'un forn de terrissaire; vermell ardent a les cireres madures d'un arboç; gris de mil·lennis als dòlmens que es drecen contra el temps; color de mel de pinassa a la carretera dels Àngels. Un concert d'imatges, de colors, que no menteixen, que estan arrelats profundament a la realitat del territori, que traspuen les veritables Gavarres. Postals agràides, compromeses amb el paisatge.

Per acabar, potser seria bo de fer un parell de retrats ben intencionats a l'editor; d'una banda, penso que un llibre d'aquestes característiques hauria merescut dur tapes dures; de l'altra, en algun aspecte l'edició hauria d'haver estat un xic més acurada: el mapa que ha de servir per situar-nos geogràficament és senzillament indigne del contingut. Malgrat aquests detalls insignificants, tant de bo rebéssim sovint postals d'aquesta mena.

Pitu Basart